

O scurtă prezentare a vieții social-culturale a ungarilor din Variaș

Enikő Baricz

Trăind aproape unul de altul, ne-am cunoscut și ne cunoaștem mai bine. Vreau să cred că această conviețuire ne-a deschis porțile nevăzute prin care am pătruns în viața spirituală, socială și culturală a etniilor noastre.

Să ne întoarcem în timp și să cercetăm primele prezențe maghiare în Variaș. Anii '20 au semnalat primii etnici maghiari care au venit să se tocmească în diferite meserii sau la munca câmpului. Pe vremea aceea sărăcia era foarte mare și cei tineri care au venit la muncă în Banat, i-au ajutat pe cei rămași acasă, dar s-au stabilit doar câțiva dintre ei în Variaș. Vestea că cei stabiliți aici au o soartă mai bună, i-a făcut și pe alți maghiari din localitățile: Satu-Mic, Turnu, Variașul Mic, Ineu, Zalău, Tușnad, Pâncota, să-și îndrepte pașii spre Variaș.

În anul 1946, după seceta cea mare și catastrofele războiului, au venit mai mulți maghiari cu acel „tren al foamei”, pentru a căuta un mod de supraviețuire la Variaș. Cu acest tren a sosit și Antal Gyula care și-a adus ulterior și familia. Hotărârea de a se muta aici a luat-o după ce el și mama lui, au umblat în ținuturile natale după hrană zile în șir, pe un frig năprasnic, care era cât pe aici să-i cauzeze mamei moartea prin înghețare. Cartofii adunați i-au ajutat să supraviețuiască cu greu acelei ierni. Cât de mare a fost criza atunci, ne dovedesc scrisorile în care mama lui Antal Gyula îl roagă să-i trimită bani, pentru că frații și surorile lui nu mai au nimic de mâncare, trebuind să se mulțumească cu cojile cartofilor.

Acceptați de populația germană, română și sârbă, ungurii s-au aclimatizat perfect în Variaș, participând activ la baluri, rugi, sărbători religioase, cum ar fi Crăciunul și Paștele, în bună înțelegere. Trebuie să spunem că din inițiativa personală și sub îndrumarea învățătoarei Kovacs Rebeka, a luat ființă o echipă de dansuri maghiare, o trupă de teatru amator și un taraf ce cânta la nunți, botezuri, baluri. Aici putem aminti ca participanți pe: Barta, Csordas Misa, Mester Janos, Roza Istvan, Szilagyi Janos. Viața culturală era înfloritoare și se făceau ieșiri în alte sate din zonă, bineînțeles cu invitația de găzduire reciprocă. Trebuie să menționăm că formația de dansuri și taraful au avut mare căutare în

satele vecine prin anii '50-'60. Aproape în fiecare duminică se organiza dans, la care fiecare familie aducea câte ceva de mâncare și de băut, bătrânii stăteau de vorbă, iar tineretul dansa.

Între anii 1960-1980, activitatea social-culturală a maghiarilor din Variaș a cunoscut o stagnare. În jurul anilor 1985 a fost o nouă migrație a mai multor familii de etnie maghiară provenite din județele: Harhita, Arad, Satu-Mare și altele. Familiile deja împământenite în localitate au sprijinit cu vorba sau cu fapta pe noii veniți, pentru a-și croi un nou drum în viață. Familiile tinere venite, au reînviat viața culturală, au organizat baluri, scenete de teatru, ruga bisericii. În aceste vremuri s-a remarcat ca organizator, cantorul bisericii catolice, Bakos Karoly.

După revoluția din decembrie 1989, în anii '90 s-a înființat la Școala din Variaș secția maghiară, cu 9 copii la cl I, învățătoare fiind Györfi Maria și la grădiniță cu 15 copii, educatoare fiind Veress Anna. După 7 ani de funcționare, secțiile maghiare s-au desființat, nemaexistând copii suficienți pentru formarea claselor. De atunci, predarea limbii maghiare se realizează facultativ, în prezent fiind înscriși 24 de elevi din clasele I-VIII, care învață această limbă.

În această perioadă, elevii maghiari au participat la diferite sărbători religioase: Paști, Rusalii, Crăciun. S-au mai organizat baluri, excursii la Mureș, programe cu jocuri distractive. Acum doi ani, maghiarii au participat la „Festivalul etno-cultural”, prezentând obiceiuri de Paști, lucruri de mână, cusute și țesute de bunici.

Sperăm că majoritatea ungarilor din Variaș au găsit și vor găsi cel mai bun mod de a trăi în bune relații cu ceilalți locuitori ai localității, au găsit și vor găsi mijloacele de colaborare pe plan economic, social, cultural cu celelalte naționalități varieșene, pentru ca împreună să-și creeze o viață înfloritoare.